

Halk Oyunları Öğretiminde Komut ve Akran Öğretiminin Karşılaştırılması: Bir Öğretim Deneyimi

Comparison of Command and Peer Teaching in Teaching Folk Dances: A Teaching Experience

*Ayşe Feray ÖZBAL¹, Muhammed Fatih BOZTOPRAK²

¹ Kastamonu Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Kastamonu, TÜRKİYE / fozbal@kastamonu.edu.tr / 0000-0002-2541-5988

² Kastamonu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Kastamonu, TÜRKİYE / fatihboztoprak1813@gmail.com / 0009-0009-7977-1476

*Corresponding author

Özet: Bu araştırma, halk oyunları öğretiminde komut yöntemi ile akran öğretiminin öğrenci başarısı, motivasyonu ve öğrenme deneyimleri üzerindeki etkilerini karşılaştırmayı amaçlamaktadır. Araştırma, Kastamonu Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören beden eğitimi ve spor öğretmenliği 4. sınıf öğrencileri üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve fenomenolojik desen benimsenmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formundan, gözlem, alan notları ve katılımcı günlüklerinden elde edilmiş, içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Veriler 25 Eylül 2023-30 Ocak 2024 tarihleri arasında toplanmıştır. MAXQDA 2020 programı ile yapılan analizlerde elde edilen veriler, akran öğretim modeli ve komutla öğretim yöntemi, kullanılan yöntemlerde öğrenme süreçleri temaları ve tekrar sayısı, öğrenmeyi pekiştirme, motivasyon, dikkat çekme, çekinmeme, teknik öğretimi, eğlenceli bulma, rahatlatma, aşama aşama öğrenme, hareketlerin sadeleştirilmesi, takım içerisinde yöneticilik olarak kodlanmıştır. Her iki yöntemin de farklı avantajlara ve sınırlılıklara sahip olduğunu ancak öğretim sürecinde branşa uygun öğretim yöntemlerinin tercih edilmesinin daha etkili olacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Halk oyunları, komut yöntemi, akran öğretimi, öğretim modelleri, beden eğitimi.

Abstract: This study compares the effects of the command method and peer teaching on student success, motivation, and learning experiences in folk dance instruction. The research was conducted with fourth-year Physical Education and Sports Teaching students at Kastamonu University's Faculty of Sport Sciences. A qualitative research method was employed, adopting a phenomenological design. Data were gathered from semi-structured interview forms, observations, field notes, and participant journals, and analyzed using content analysis. Data collection occurred between September 25, 2023, and January 30, 2024. Analysis using MAXQDA 2020 revealed themes related to the learning processes in both peer teaching and command method, including repetition, reinforcement of learning, motivation, attention, non-avoidance, technical teaching, enjoyment, relaxation, step-by-step learning, simplification of movements, and being a leader within a team. The findings suggest that while both methods have distinct advantages and limitations, choosing teaching methods aligned with the subject matter in the instructional process is more effective.

Keywords: Folk dance, command method, peer teaching, teaching methods, physical education.

Received: 28.02.2025 / Accepted: 05.07.2025 / Published: 30.07.2025

<https://doi.org/10.22282/tojras.1648814>

Citation: Özbal, A.F., & Boztoprak, M.F. (2025). Halk oyunları öğretiminde komut ve akran öğretiminin karşılaştırılması: Bir öğretim deneyimi, The Online Journal of Recreation and Sports (TOJRAS), 14 (3), 293-302.

GİRİŞ

Eğitim, toplumların ulusal hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olurken nitelikli bireyler yetiştirerek bireysel gelişimi ve toplumsal ilerlemeyi destekleyen temel bir unsurdur. Eğitim sürecinin temel hedeflerinden biri, nitelikli bireyler yetiştirmektir; bu hedefe ulaşmak için eğitimcilerin yeterli niteliklere sahip olması gereklidir. Eğitimcilerin nitelikleri, öğrencilerin öğrenme deneyimleri üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir (Balci, 2023).

Günümüzde halk oyunları eğitimi, yalnızca kültürel bir aktarım aracı olarak değil aynı zamanda bireyin psiko-sosyal ve bilişsel gelişimine katkı sağlayan çok yönlü bir eğitim süreci olarak ele alınmaktadır. Özellikle öğretim sürecinde kullanılan yöntemlerin öğrencilerin öğrenme motivasyonunu, tutumlarını, zihinsel dayanıklılıklarını ve öz yeterlik algılarını önemli ölçüde etkilediği görülmektedir (Karabacak, 2024a; Karabulut & Altun Ekiz, 2024). Bu bağlamda halk oyunlarının öğretiminde geleneksel komut temelli öğretim yaklaşımının yanı sıra öğrencilerin aktif katılımını esas alan akran öğretimi gibi çağdaş yöntemlerin etkinliği gün geçtikçe daha fazla araştırılmaktadır. Nitekim Köktan ve Adıgüzel (2024) tarafından yapılan çalışmada yaratıcı drama yönteminin halk oyunlarının öğretiminde öğrenciler arası etkileşimi ve öğrencilerin öğrenme isteğini artırdığı saptanmıştır. Benzer şekilde Karabulut ve Bozkuş (2024) halk oyunlarının milli değerlerin kazandırılmasında ve sosyal uyumun sağlanmasında etkin bir rol üstlendiğini ifade etmektedir. Öte yandan halk oyunlarının öğretiminde bireysel farklılıkların dikkate alınmasının, özellikle imgeleme temelli öğretim yaklaşımlarında başarı motivasyonunu olumlu etkilediği belirlenmiştir (Karabacak, 2024a). Buyrukoğlu, Karademir ve Yetkin (2024) tarafından yapılan çalışma ise halk oyunlarına aktif olarak katılım gösteren bireylerin bu alana yönelik tutumlarının oldukça

yüksek olduğunu ve bu tutumun bireyin önceki deneyimlerine, eğitim düzeyine ve yaşına göre anlamlı şekilde değiştiğini ortaya koymuştur. Halk oyunlarının öğretiminde yalnızca fiziksel uygulamalara odaklanmak yetersiz kalmakta, bilişsel ve duyuşsal boyutların da öğretim sürecine entegre edilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda akran öğretimi, bireylerin sosyal öğrenme süreçlerinden yararlanarak hem kendi öğrenmelerine katkı sağladıkları hem de öğretim sürecine daha aktif şekilde katıldıkları bir yöntem olarak öne çıkmaktadır (Karabulut & Altun Ekiz, 2024). Halk oyuncularının algıladıkları antrenör davranışlarının öğretim sürecindeki başarılarını etkilediği, eğitmenin sergilediği iletişim biçiminin öğrenci motivasyonunu artırabileceği veya azaltabileceği gösterilmiştir (Karabacak, 2024b). Halk oyunlarının öğretimi sürecinde, özellikle genç bireylerin zihinsel dayanıklılıklarının artırılması açısından, eğitmen tutumlarının yanında akran desteğinin de önemli bir etken olduğu vurgulanmaktadır (Turan, 2024). Ayrıca, halk oyunları ile ilgilenen bireylerin beden sağlığına yönelik farkındalıkları ve spor sakatlıkları konusundaki bilgileri, öğretim sürecinin bir parçası olarak değerlendirilmeli; bu sürecin pedagojik niteliği sadece kültürel aktarımı değil, aynı zamanda güvenli bir uygulama ortamı oluşturmayı da içermelidir (Kuş & Alıncak, 2024). Komut temelli öğretim, halk oyunlarının belirli ritüel ve disiplinine uygun bir yapı sunarken akran öğretimi ise bu yapının daha katılımcı, öğrenen merkezli ve etkileşimli hale getirilmesini mümkün kılmaktadır. Ünver ve Konuk (2024) halk oyunlarında kullanılan geleneksel kıyafetlerin süsleme biçimlerinden yola çıkarak, her bir ögenin bir kültürel bilgi taşıyıcısı olduğunu ortaya koyarken; bu öğelerin öğretim sürecinde öğrenciler tarafından

içselleştirilmesi için daha etkileşimli ve deneyimsel yöntemlerin gerekliliğine dikkat çekmektedir. Diğer taraftan, halk oyunları yalnızca kültürel ve eğitsel değil, aynı zamanda sportif bir faaliyet olarak da değerlendirilmekte; bu alanda faaliyet gösteren oyuncuların hem fiziksel hem de psikolojik hazırlık süreçleri profesyonel düzeyde yürütülmektedir (Ercan & Hançer, 2024). Türkiye Halk Oyunları Federasyonunun bu bağlamda yürüttüğü kurumsallaşma süreci, halk oyunlarının öğretiminde niteliksel bir dönüşümü zorunlu kılmaktadır. Eğitim ortamlarında öğretim yönteminin seçiminde, yalnızca öğretmenin pedagojik yeterliliği değil aynı zamanda öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyi, katılım isteği, grup dinamikleri ve eğitsel hedefler gibi çok sayıda değişken belirleyici olmaktadır (Küçük, Acet & Alptekin, 2024). Bu nedenle, komut ve akran öğretimi gibi iki farklı yöntemin karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi, öğretim sürecinin yeniden yapılandırılması açısından büyük önem taşımaktadır. Özellikle öğretmen merkezli geleneksel modellerin yerine, öğrenci merkezli yaklaşımların benimsenmesi gerektiği güncel literatürce sıkça vurgulanmaktadır. Bu bağlamda hazırlanan çalışma, halk oyunları öğretiminde kullanılan yöntemleri pedagojik, psikolojik ve sosyo-kültürel açılarından inceleyerek, halk oyunlarının hem kültürel aktarım hem de bireysel gelişim açısından daha verimli bir biçimde öğretilmesini amaçlamaktadır.

Eğitimin birçok alanında olduğu gibi beden eğitimi ve spor alanında da farklı öğretim modelleri ve yöntemleri kullanılmaktadır, bunlar öğretmen merkezli ve öğrenci merkezli yöntemlerdir. Öğretmen merkezli yöntemler arasında komut, alıştırmaya, eşli çalışma, kendini denetleme ve katılım bulunurken öğrenci merkezli yaklaşımlar ise akran öğretimi, spor eğitim modeli ve taktiksel oyun modeli gibi çeşitli yöntemleri içerir. Bu farklı modeller, öğrencilerin farklı öğrenme stillerine ve ihtiyaçlarına uygun bir şekilde derslerde etkili bir öğrenme sağlamak amacıyla kullanılmaktadır (Özyürek vd., 2015).

Araştırma kapsamında, halk oyunları dersinde öğretmen merkezli bir yöntem olan komutla öğretim yöntemi ile öğrenci merkezli bir yaklaşım olan akran öğretim modeli uygulanmıştır. Komutla öğretim yöntemi, öğretmenin merkezi rol oynadığı ve tüm kararların öğretmen tarafından verildiği bir öğrenme yöntemidir. Bu yöntemde, öğrencilerin görevi öğretmenin talimatlarını izlemek ve uygulamaktır. Öğretmen, öğrencilere belirli bir hareketi veya görevi yapmalarını söylerken talimatları net bir şekilde belirtir ve öğrencilerin hareketlerini gözlemleyerek düzeltmelerde bulunabilir. Bu yöntemde, öğretmenin talimatları öğrencilerin hareketlerini belirleyen bir rehberdir (Tamer ve Pulur, 2001).

Araştırma kapsamında, öğrenci merkezli yöntem olarak seçilen ve uygulanan akran öğretimi, farklı kişiler tarafından çeşitli tanımlarla literatürde açıklanmıştır. Atliya (2017) göre akran öğretimi, öğretmen rehberliğinde belirlenen ve oluşturulan plan doğrultusunda, öğrencilere hedefleri gerçekleştirmeleri için akranlarıyla birlikte çalışma imkânı sunan bir öğretim modelidir. Doğanay 'ın (2007) tanımına göre ise akran öğretim modeli, eğitim almış yetenekli bir öğrencinin, sınıf içinde veya dışında, aynı sınıf düzeyindeki bir veya birkaç öğrenciye bir kavramı veya bir beceriyi

aktardığı süreci ifade eder. Mirzeoğlu'na (2017) göre akran öğretimi; belirli bir konu içeriğinde eğitim almış bir veya birkaç öğrencinin (öğreten öğrenciler), bu konu içeriğini öğretmen denetiminde akranlarına (öğrenen öğrenciler) aktarması şeklinde tanımlanan bir süreçtir. Akran öğretiminde, mesleki anlamda öğretmenlik görevini üstlenmemiş bireyler, sınıf içindeki gruplara veya birebir etkileşim şeklinde akranlarına destek sunarak öğretmenlik rolünü üstlenirler. Bu rolü üstlenenler "öğreten öğrenciler" olarak adlandırılırken öğretim alanları ise "öğrenen öğrenciler" olarak adlandırılır (Alemu, 2020).

Beden eğitimi ve spor alanında, derslerde bedensel etkinliklerin öğretiminde çeşitli öğretim yöntemleri kullanılır. Bu kapsamda, halk oyunları gibi kültürel ve bedensel aktivitelerin öğretiminde de çeşitli öğretim modelleri ve yöntemlerinin etkin bir şekilde uygulanabileceği söylenebilir. Halk oyunları, bir toplumun kültürel değerlerini yansıtan ve geleneksel değerleri sürdürmeyi amaçlayan özgün bir sanat dalıdır. Bu oyunlar, çeşitli konuları işleyerek, hareket, ritim, jest ve mimikler ustaca kullanılarak müzik ve müzik aletlerinin eşliğinde gerçekleşir. Gruplar halinde ya da bazen bireysel olarak sergilenen halk oyunları, sözlü kültürün bir parçası olarak aktarılan önemli bir kültür unsurunu temsil eder (Uslu, 2013). Bu bağlamda, halk oyunlarının sadece estetik bir gösteri değil, aynı zamanda bir toplumun tarihini, geleneklerini ve duygularını içselleştiren bir anlam taşıdığı düşünülmektedir. Halk oyunlarının Türkiye'de, öğrenciler tarafından çeşitli ortamlarda ve şekillerde öğretildiği, nesilden nesile değişik biçimlerde aktarıldığı gözlemlenmektedir.

Literatür incelendiğinde halk oyunları derslerinde kullanılan öğretim yöntemleri ile ilgili yapılan araştırmaların çok sınırlı olduğu görülmektedir. Araştırmanın, mevcut bilgi boşluğunu doldurarak beden eğitimi ve spor alanında yeni bir bakış açısı sunması hedeflenmektedir. Ayrıca beden eğitimi ve spor öğretmenlerine, spor alanında çalışan eğitimciler ve halk oyunları ile ilgilenen tüm bireylere uygun öğretim yöntemlerini seçmede yardımcı olacağı düşünülmektedir. Halk oyunları derslerinde kullanılan öğretim yöntemlerinin öğrenci başarısı üzerindeki etkilerini anlamak, bu alana yeni bir bakış açısı sunarak öğretmenlere ve araştırmacılara önemli bilgiler sağlayacaktır. Bu nedenle araştırma daha etkili öğretim stratejileri geliştirmeye yönelik bir adım olarak değerlendirilebilir. Bu araştırma geleneksel ve güncel öğretim yöntemlerinin öğrencilerin halk oyunları dersindeki gelişimleri üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli: Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olan fenomenolojik yöntemle gerçekleştirilmiştir. Bu desende, araştırmacılar belirli bir konuya ilişkin bireylerin ortak deneyimlerini analiz etmeyi amaçlar (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2022). Uygulamanın uzun bir süreci içermesi ve katılımcıların düşüncelerinin ayrıntılı olarak alınabilmesi için nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir.

Araştırma Grubu: Araştırmada katılımcıların belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, belirli

özelliklere sahip bireylerin veya durumların seçilmesini sağlayan bir yöntemdir ve bu araştırmaya dahil edilen bireylerin belirlenen kriterleri karşılaması gerekmektedir (Büyükoztürk vd., 2022). Araştırmaya beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde öğrenim gören ve halk oyunları dersini alan 6 kadın 7 erkek olmak üzere toplam 13 öğrenci dahil edilmiştir. Bu araştırmada, örnekleme dahil edilen öğrencilerin beden eğitimi ve spor öğretmenliği 4. sınıfta öğrenim görüyor olması, zorunlu halk oyunları dersini alıyor olması kriterlerini sağlaması esas alınmıştır. Araştırma problemiyle ilişkili olarak öğrencilerin geleneksel yöntem ve güncel öğretim modeli kullanılarak uygulanan derste hangisinin daha verimli olduğunu ortaya koymak hedeflenmiştir.

Veri Toplama Araçları: Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanan ve uzman görüşü alınarak son şekli verilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Ayrıca araştırmada gözlem, alan notları, araştırmacı ve katılımcı günlükleri de veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Araştırma, 2023-2024 eğitim-öğretim yılı güz döneminde beden eğitimi ve spor öğretmenliği 4. sınıf öğrencilerinin halk oyunları dersinde gerçekleştirilmiştir. Dönemin ilk dersinde öğrencilere araştırma hakkında bilgi verilmiş ve öğrencilere gönüllü katılım formu imzalatılmıştır. Görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiş ve katılımcılara herhangi bir yönlendirme yapılmamıştır. Verilerin toplanması sürecinde akıllı telefonla ses kayıtları alınmış ardından bu ses kayıtları dinlenmiş ve veriler Microsoft Word yazı işleme programıyla metne dönüştürülmüştür.

Veri Toplama Süreci: Araştırma verileri, etik kurul onayı alındıktan sonra toplanmaya başlanmıştır. Etik kurul onayının alınmasının ardından, 25 Eylül 2023 tarihinde derslerin başladığı haftayı takip eden hafta veri toplama süreci başlatılmıştır. Bu süreç, 10 hafta boyunca devam etmiştir. Bu süre zarfında dersin öğretim elemanı tarafından uygulamalar gerçekleştirilmiş, araştırmacı ve katılımcı günlükleri yazılmış ve günlükler kayıt altına alınmıştır. Katılımcılardan ders esnasında yaşadığı durumları anında kayıt altına almak için dersin sonunda hemen günlük yazmaları istenmiştir. Aynı şekilde araştırmacı da yaşadığı durumları, gözlemlerini kayıt altına almak için ders sonrasında günlük tutmuştur. Araştırma, Spor Bilimleri Fakültesi Dans Salonunda haftada üç ders saati boyunca yürütülmüştür. Uygulama 10 hafta sürmüştür. Sınıf mevcudu 40 öğrenciden oluşmaktadır. Ancak devamsızlık yapan ve derse düzenli olarak katılmayan 8 öğrencinin verisi alınmamıştır. Verilerin toplanması (yarı yapılandırılmış görüşmeler, öğrenci ve araştırmacı günlüklerinin metne dönüştürülmesi) yüksek lisans öğrencisi tarafından gerçekleştirilmiştir. Ayrıca araştırmacıların alan notları da eş zamanlı olarak tutulmuştur. 10 haftalık uygulama sürecinin tamamlanmasının ardından, öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Veri toplama süreci boyunca veri doygunluğu değerlendirilmiş ve elde edilen verilerin yeterli olduğu belirlenmiştir. Veriler tekrar etmeye başladığında veri doygunluğuna ulaşıldığı şeklinde yorumlanabilir (Çelik, Baykal ve Memur, 2020). Yarı yapılandırılmış görüşmeler Kastamonu Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Yüksek Lisans öğrenci ofisinde gerçekleştirilmiştir. Görüşme

süreleri ortalama 40-50 dakika arasında değişkenlik göstermektedir.

Veri Analizi: Araştırmanın verilerinin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, belirli kurallar doğrultusunda yapılan kodlamalarla metindeki ifadelerin daha küçük içerik kategorileriyle özetlendiği sistematik bir yöntemdir (Büyükoztürk vd., 2022). Verilerin analizi için MAXQDA 2020 programı kullanılmıştır. Bu program, araştırmacı tarafından belirlenen kodlar çerçevesinde verilerin analiz edilmesini sağlayan, görsel araçlarla okuyucuya kolaylık sunan ve analiz sonuçlarını görselleştirerek yorumlamaya imkân tanıyan bir yazılımdır (Otluoğlu, Yılmaz ve Dalkılıç, 2021). Araştırma etiğine uygun olarak, katılımcıların gerçek isimleri yerine kod isimler kullanılmıştır. Örneğin, ilk katılımcıya “Ö1”, son katılımcıya ise “Ö13” kodu verilmiştir.

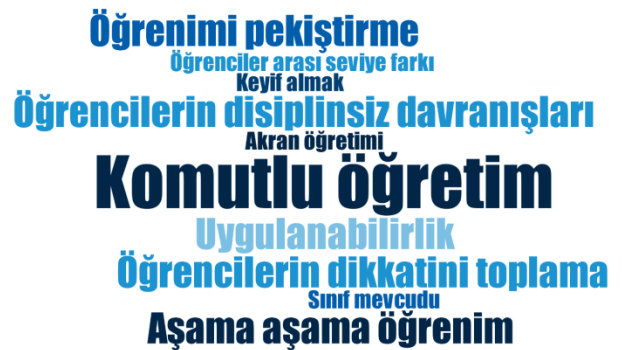
BULGULAR

Bulgular, halk oyunları dersi almış öğrencilerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda elde edilmiştir. Bu görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda, bulgular iki tema altında sunulmuştur: 1) Akran öğretim modeli ve komutla öğretim modeli arasındaki farklar, 2) Kullanılan yöntemlerde öğrenme süreçleri. Dersi alan öğrenci görüşleri doğrultusunda oluşturulan kod, kategori ve temalar tablo halinde, ayrı ayrı açıklanmıştır (Tablo 1 ve Tablo 2). Ayrıca görüşme sorularından elde edilen verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan kodlardan MAXQDA 2020 programı ile Şekil 1’de kelime bulutu oluşturulmuştur.

Şekil 1. Komut ve akran öğretimine ilişkin kelime bulutu

Şekil 1’de görüldüğü üzere kelime bulutunda en sık “akran”, “öğretim”, “komut” ve “zaman” kelimelerinin vurgulandığı görülmektedir.

Şekil 2. Komut ve akran öğretimine ilişkin kod bulutu

Şekil 2 incelendiğinde, “komutla öğretim” kavramının ön planda olduğu görülmektedir. Ayrıca, öğrencilerin dikkatini toplama, uygulanabilirlik, aşama aşama öğrenim gibi unsurlar öne çıkarken öğrenimi pekiştirme ve öğrencilerin disiplinsiz davranışları gibi ifadeler komutla öğretimin avantaj ve dezavantajlarına işaret etmektedir. Bu bulgular, komutla öğretimin yapılandırılmış ve disiplin odaklı bir öğretim yöntemi olduğunu, ancak öğrenciler arası seviye farkı ve disiplin konularında bazı zorluklar içerebileceğini göstermektedir.

Tablo 1. Akran öğretim modeli ile komutla öğretim yöntemi arasındaki farklarla ilgili görüşler

Tema	Kategori	Kod
Akran öğretim modeli ve komutla öğretim yöntemi arasındaki farklar	Komutla Öğretim Yöntemi	Tekrar sayısı
		Öğrenmeyi pekiştirme
		Motivasyon
	Akran Öğretim Modeli	Dikkat çekme
		Çekilmeme
		Teknik öğretimi

Öğrencilerin Komutla Öğretim Yöntemine yönelik katılımcı görüşleri şu şekildedir:

Tekrar sayılarını ben gayet yeterli buldum. Çünkü daha yeni öğrendiğimiz hareketler olduğu için tekrarlamamız bizim için daha avantaj oldu. O yüzden gayet yeterliydi bence. Yani öğrenmemiz açısından hızlı öğrenmemizi sağladı (Ö4). Bence her branşta olduğu gibi bu branşta da ne kadar çok tekrar edersen o kadar iyi öğreniyorsun. Tekrar sayısının çok olması gerektiğini düşünüyorum. Benim dışımda ama bazı, çoğu arkadaşın düşüncesi şey, çok tekrar yapınca işte bacakların yoruluyor, ondan sonra yapamaz hale geliyorsun falan diye düşünenler var. Ama ben tam tersini düşünüyorum. Ne kadar çok çalışırsan, tekrar edersen o kadar iyi olduğunu düşünüyorum (Ö10). Bence yeterliydi çünkü fazla tekrar etmemiz o kadar hareketi öğrenmemize daha yardımcı oldu bizim için. Bana sorarsanız komutla öğretim yöntemi de bu dersimizin etkisini çok artı şekilde gösterdi. Tekrarlar bence yeterliydi dediğim gibi. Ne kadar tekrar o kadar hareketi öğrenmemize iyi anlamda etkiliyor (Ö7).

Ben komut yönteminin belli bir yöne doğru %60-70, komut yönteminin uygun olduğu düşünüyorum. %30 kısmına verirken akran öğretimi diyorum (Ö11). Komutla öğretimde daha motive oldum. Çünkü akran öğretiminde mesela başımızda bir hoca yok fakat Komutla öğretimde başımızda bir hoca olduğu için ister istemez bir disiplin de ortamda oluyor. Akran'da disiplin var fakat komutla öğretimdeki gibi bir disiplin yok maalesef ki (Ö13). Şimdi motivasyon konusunda ben yine komutla anlatım yöntemini söyleyeceğim. Çünkü anlatan hocamız yani siz bir komut verdiğinde ilk başta tabii tekrarlar ve komut esnasında bize gösterdikten sonra genel olarak bizim yapmamızı da istiyorsunuz komutla beraber ve dışarıdan doğru gözle o işi bilen bir insan bizi izliyor (Ö7). Teknik için bence komutla öğretim daha iyi diye düşünüyorum. Çünkü zaten komutu verirken yani bilgili kişiler olduğu için ve hep beraber hep aynı şekilde devam etmemiz gerektiği için bence komutla öğretim daha iyi. Çünkü akranlarımızın hepsi de her şeyi dört dörtlük yapamıyor. Bu işi bilenden öğrenmek daha avantajlı diye düşünüyorum (Ö5).

Ses tonu benim fikrimce güçlüydü. Herkesi etkisi altında, hakimiyeti altına almakta yeterliydi. Herkesi pür dikkat dinlemesine yardımcı oldu yani (Ö7). Ses tonu gayet iyiydi. Sınıfın her köşesinden duyulabiliyordu bence. Bu iyi bir şey. Çünkü kalabalık bir sınıf olduğumuz için farklı dizilimlerde yer alabiliyorduk. Bununla birlikte hep beraber aynı anda yaptığımız zamanlarda da gayet iyi olduğunu düşünüyorum ses tonunun. Yeterliydi (Ö9). Yani ses tonu şöyle, önemli yerlerde hocamız ses tonunu arttırıyordu, oraya baskalayarak söylüyordu. Ben de burada yani önemli olduğunu daha iyi bir şekilde anlayabiliyordum. Ki bence de çok doğru bir şeydi. Mesela şöyle düşünüyorum, ses tonu sınıf kalabalık olduğu zamanda bile yani rahat bir şekilde duyulabiliyorduk. Eğer ki şöyle düşünüyorum, bazen ses tonu az olsaydı yani sesiniz bize duyuramasydınız, o zaman anlama konusunda daha zorluk yaşardık. Çünkü sürekli de şu soruyu soracaktım, hocam anlamadım, duyamadım, tekrar tekrar edermiş gibi. Bu da zamanı kullanmada sıkıntı yaratırdı. Ses tonu bence verimliydi yani, güzel bir şekilde kullanıldı (Ö2). Şöyle, derslerdeki komutla öğretim tekniğini kullandığımızda komutlar gayet sesli. Herkesin dikkatini çekebilecek ve herkesin duyabileceği bir ses tonuyla komutlar verildi. Bu yüzden gayet güzeldi. Duymakta ya da dinlemekte bir problem yaşamadık (Ö1).

Öğrencilerin ders esnasında yapılan tekrar sayılarına ilişkin görüşlerine bakıldığında, uygulama yapılan halk oyunları dersinde hareketlerin tekrar edilmesinin öğrenme sürecini hızlandırdığı ve hareketlerin kalıcılığını artırdığı vurgulanmaktadır. Bazı öğrenciler tekrar sayısının fazla olmasının yorucu olabileceğini belirtse de genel olarak tekrarın öğrenme üzerindeki olumlu etkisi kabul edilmektedir. Ayrıca, komutla öğretim yönteminin de öğrenme sürecine katkı sağladığı dile getirilmiştir. Bu bulgular, bu dersi alan öğrenciler açısından tekrarın önemli bir öğrenme stratejisi olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin en çok motive eden öğretim yöntemine dair yorumlarına göre komutla öğretim yöntemi öğrencileri daha motive edici bir yapıya sahiptir. Öğrencilerin belirli komutları alarak hareket etmeleri ve tekrar sayılarının fazla olması becerinin pekiştirilmesine imkân sağlamaktadır. Bu da öğrenme sürecinin disiplinli ve yönlendirmeli bir şekilde ilerlemesine katkıda bulunur. Bu durum, öğrencilerin bireysel gelişimlerini desteklediği gibi grup içerisindeki öğrenme sürecini de daha düzenli hale getirebilir.

Öğrencilerin komutla öğretim yöntemine dair yorumlarına göre komutla öğretim yöntemi öğrencilerin dikkatini toplamak açısından oldukça etkili olmuştur. Komutların yüksek ve belirgin bir ses tonuyla verilmesi öğrencilerin derse odaklanmasını sağlamış ve sınıf yönetimi açısından önemli bir avantaj sunmuştur. Özellikle büyük gruplarda öğretmenin ses tonunun yeterli olması, öğrenme sürecinde zaman kaybını önlemiş ve dersin daha verimli geçmesine katkıda bulunmuştur.

Öğrencilerin Akran Öğretim Modeline yönelik katılımcı görüşleri şu şekildedir:

Şimdi komut yönteminde, dediğim gibi belli bir aşamaya kadar komut yöntemi zaten çok verimli. Belli bir ritmi tutturana kadar, belli bir hareketlerin doğruluğunu düzgün bir şekilde yapabilmemize kadar yani komut yöntemi güzel. Ama komut yöntemi de belli bir yere kadar. Akran öğretimi

gerçekten faydalı olup bizi bütünleştirip grup olacağı yerde Akran seçiminden dolayı sekteye uğradı bu derste, benim görüşüm yani. Başka da bir sıkıntısı yok, ikisinin arasında fark yok. İkisi de gerekli. Ama doğru seçimlerle (Ö11). Akran öğretiminde dediğiniz gibi tecrübeli başka dışarıdan bu işle ilgilenen akranlarımız geldi. Keza kendi aramızda da yine gruplar oluşturup daha zor anlayanları kendimiz anlatmaya çalıştık. Bana sorarsanız ben komutla anlatım yöntemiyle daha kendime bir şeyler kattığımı düşünüyorum. Çünkü komutla yöntemimde bir kere bütün sınıf eş zamanlı. Herkes tek bir noktaya odaklanıp yapıyor. Ve bu hani herkesin kolayına gelen bir şey. Akran öğretiminde de şöyle bir zorluklar olabiliyor. Grupla da bölündüğümüzde diğer bize yardıma gelen deneyimli arkadaşlarımızın küçük tüyolar şeklinde küçük hareketler dışında mesela birkaç tane farklılıklar görebildik. Hatta sınav esnasında da sizinle iletişime geçtik. Bu böyle mi olacak, şu şöyle mi olacak diye (Ö7). İkisi arasındaki farklar, komut yönteminde komutu veren bilen kişi olduğu için, bizim sınıfımızda genelde sizdiniz, bilen kişi olduğunuz için hareketlerin zamanlamasında sıkıntı yaşamıyorduk. Ama akran öğreniminde, mesela akran öğrenimi yaptık ama bunun içerisinde de bilen arkadaşımız komut verdi bizde. Bilen arkadaşımız komut veriyordu ama bilen arkadaşımız çok iyi bilmediği için mesela komutu öğretmenimizin ya da sizin verdiğinizden farklı verebiliyordu. Daha yavaş verebiliyordu. Dezavantajı buydu bence. Yani herkesin komutu aynı şekilde veremiyor olması. Akran öğreniminde baktığımız zaman da onda da avantaj zaten dediğim gibi hani arkadaşımıza rezil olacağım, ben bunu anlamadım düşüncesiyle gitmekten çekinmiyorum. Çünkü biliyorum ki o da bir şeyi anlamadı, o da bana başka bir şeyi soracak. Ya da mesela o da tam bilmediği zaman hadi gel hocanın yanına gidelim. Bir kişi değiliz iki kişiye en azından (Ö9).

Öğrencilerin yorumlarına göre komut yönteminde eş zamanlı hareket etme avantajı bulunurken akran öğretiminde ise farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Akran öğretiminde, bilgiyi veren kişinin yeterli seviyede olmaması, öğrenme sürecinde karmaşıklık yaratabilir. Akranlar birbirlerinin desteğiyle öğrenirken arkadaşlarından çekinmeden hareketleri yapabilmektedir. Bu durum, akran öğretiminin esneklik ve bireysel destek sağlama açısından avantajlı olduğunu ancak öğretim sürecinde bazı belirsizlikler yaşanabileceğini ortaya koymaktadır.

Tablo 2. Kullanılan yöntemlere öğrenme süreçleri ile ilgili görüşler

Tema	Kategori	Kod
Kullanılan yöntemlerde öğrenme süreçleri	Keyif alma	Eğlenceli bulma
		Rahatlama
	Teknik	Aşama aşama kolay öğrenme
		Hareketlerin sadeleştirilmesi
	İletişim	Takım içerisinde ben yöneticiyim

Öğrencilerin öğrenme süreçlerinde keyif almaya yönelik katılımcı görüşleri şu şekildedir:

Dışarıdan gelen akranlarımız artı hocalarımızın tavrı olarak benim gerçekten keyifle katıldığım bir ders. Ki zaten ben hayatım boyunca bundan keyif aldım. Benim bu oyunlarla alakam yok. Bu dersten sonra ben hayatıma bunu yansıtacağım (Ö11). Eğlence, eğlenceli. Gayet eğlenceli bir dersti. Hem kendimizi rahatlattık, kendi derslerimizden

dolayı farklı bir ders (Ö13). Yani bence çok zevkli geçti açıkçası. Geçen sene ritim eğitim ve dansı da almıştık. O da çok eğlenceli geçmişti. Burada oynarken çoğunda Zeybek oyunu vardı. Zeybek. Çok öğrenmek istiyordum. O yüzden ben gayet derslerde verimli geçirdim zamanı. Çok güzel bir deneyim oldu. Mesela başka bir yerde bu deneyimi ya da zeybek öğrenmeye çalışsaydım bu kadar rahat öğrenemezdim. Çünkü burada arkadaşlarım yanımda (Ö2).

Öğrencilerin halk oyunları dersleriyle ilgili görüşleri, bu dersin eğlenceli ve keyifli bir öğrenme süreci sunduğunu göstermektedir. Özellikle Zeybek oyununu öğrenme deneyimi, kişisel bir ilgi alanını destekleyerek motivasyonu artırmıştır. Bununla birlikte, grup ortamında öğrenmenin daha rahat bir süreç sağladığı vurgulanmıştır. Bu durum, halk oyunları dersinin sadece bir öğrenme alanı olmanın ötesinde, aynı zamanda kişisel gelişim ve sosyal etkileşim açısından da katkı sunduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin öğrenme süreçlerinde teknik geliştirmeye yönelik katılımcı görüşleri şu şekildedir:

Zaten hareketleri aşama aşama öğrendik. Aşama aşama öğrendiğimiz için de bizim için öğrenmesi daha kolay oldu. Teknik hareketlerde biraz zorlanabiliydik çünkü kol hareketiyle bacak hareketi uyumu falan biraz zordu. Ama aşama aşama öğrendiğimiz için ben kolay öğrendiğimizi düşünüyorum (Ö4). Hareketlerin teknik öğretimi bizim anlayabileceğimiz düzeydeydi. Sıkıntı yoktu. Yani hareketlerin figürleri daha sadeleştirilmişti. O konuda bir problemimiz yok. Yani bizim problemimiz zaten bu çalışmada benim gördüğüm tabi bireysel ritme uymak, aynı anda hareket etmek. Konu bu. Yoksa figürler falan gayet güzel anlaşılır, onlarda sıkıntı yok (Ö11). Bu hareketleri küçük küçük gerçekten çok küçük parçalara ayırıp öğretmeye çalıştınız. Bu kesinlikle zaten olması gereken bir şey. Bütünü gösterdiğinizde biz onu anlayıp uygulayamayız, doğru yapamayız. Küçük küçük öğrendiğimizde onları birleştirip yaptığımızda doğrusunu yapmış oluyoruz (Ö10). Biz aslında halk oyunları dersinde basamaklama üzerine kurulu bir düzen vardı. Yani örneğin oyunun bütünü tamamen gösteriliyor. Daha sonra aşama aşama yani üstüne ekleyerek ekleyerek gittik. Bu gayet güzeldi. Yani dediğim gibi tamamen birbirine bağlı yapılar bunlar. Birinci aşama oturmazsa ikiye kötü oluyor. O yüzden biri tamamladıktan sonra ikiye ikiye tamamladıktan sonra üçü yapmak yani parçadan bütüne gitmek gayet olumluydu bizim için (Ö1).

Öğrencilerin hareketlerin teknik öğretileri ile ilgili düşüncelerine göre hareketlerin küçük parçalara ayrılarak öğretilmesi, öğrencilerin teknik hareketleri daha kolay anlamasını sağlamıştır. Uygulama sürecinde aşama aşama ilerlemenin, bireysel başarıyı ve grup başarısını artıran bir yöntem olduğu vurgulanmıştır. Ders kapsamında küçük parçaların birleştirilerek bütüne ulaşılması, halk oyunları gibi koordinasyon gerektiren bir branşta etkili bir strateji olarak görülmektedir.

Öğrencilerin öğrenme süreçlerinde iletişime yönelik katılımcı görüşleri şu şekildedir:

Yani yine tabii ki öğrenmeye çalışıldı ama dediğim gibi hani kendim de yapabilirim düşüncesinde oldukları için biraz daha sıkıntı yaşadık ama sonucunda yine beraber öğrendik (Ö4). Mesela takım olarak şu an hani derslere, sınava

çalışmamız da bir nebze bir sıkıntı çünkü şöyle bir şey var. Takım olarak abi mesela bizim takımımız 7 kişilik ancak bu takımın içerisinde yöneticim ben modunda olan insanlar da olduğu için mesela bir yanlış gördüğümüzde söylediğimiz zaman bile bir sıkıntı ortaya çıkabiliyor ya da ben en doğrum modunda orayı yönetmeye çalışan kişiler olabiliyor (Ö3). Arkadaşlarımız da isterseniz dostluk olarak oluşan bağdan ötürü onları civıtmak tabiri caizse, civıttığımız için bu öğrenmemiz gecikebiliyordu. Daha rahat bir ortam oluyordu (13).

Öğrencilerin akranlarıyla iletişim konusunda yaşadıkları sıkıntılara göre yapılan uygulama sırasında öğrenciler arasında 'bilgiçlik taslama' gibi tutumların ortaya çıkması, grup içinde bazı uyumsuzluklara yol açmıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada, halk oyunları öğretiminde kullanılan komut yöntemi ile akran öğretiminin öğrenci başarısı, motivasyonu ve öğrenme deneyimleri üzerindeki etkileri karşılaştırılmıştır. Araştırmamızın bulguları, her iki yöntemin de farklı avantaj ve dezavantajlara sahip olduğunu göstermektedir. Bu araştırmada, halk oyunları öğretiminde kullanılan komut yöntemi ile akran öğretim modeli; öğrenci başarısı, öğrenme süreci, motivasyon ve iletişimsel etkileşim boyutları açısından karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre her iki yöntemin de kendine özgü avantaj ve sınırlılıkları bulunmaktadır. Komutla öğretim yöntemi; öğrencilerin motivasyonunu artırmada, disiplin sağlamada ve teknik öğrenmeyi kolaylaştırmada etkili bulunurken akran öğretimi ise öğrenme sürecini sosyal bir ortamda destekleyerek öğrencilerin birbirlerinden öğrenmelerine imkân sağlamıştır. Bu bulgular, eğitim bilimleri ve beden eğitimi alanında yapılan önceki araştırmalarla benzerlik göstermektedir (Yıldız ve Kangalgil, 2014; Özyürek vd., 2015).

Komutla öğretim yöntemi, özellikle hareketlerin teknik olarak öğretimi, disiplinin sağlanması, eş zamanlılık ve

yüksek motivasyon gibi konularda öğrencilere güçlü bir yapı sunmuştur. Katılımcıların büyük çoğunluğu, öğretmenin otoriter figür olarak derse doğrudan yön vermesini, öğrenmeyi hızlandıran ve hataları en aza indirgeyen bir unsur olarak değerlendirmiştir. Bu bulgu, literatürde yer alan öğretmen merkezli yapıların özellikle fiziksel beceri gerektiren derslerde etkili olduğunu belirten araştırmalarla örtüşmektedir (Tamer & Pulur, 2001; Şirinkan & Erciş, 2009). Özellikle tekrar sayısının fazla olması, öğrenilen hareketlerin kalıcılığı üzerinde olumlu etki yaratmış; bu durum da Gündüz vd. (2019) ve Yılmaz vd. (2005) tarafından daha önce vurgulanan tekrara dayalı öğrenme stratejisinin geçerliliğini desteklemektedir. Bununla birlikte, bazı katılımcıların tekrarların fiziksel yorgunluk oluşturabileceğine yönelik eleştirileri, öğretim sürecinde bireysel sınırlılıkların göz önünde bulundurulması gerektiğine işaret etmektedir.

Akran öğretimi modeli ise daha esnek, iletişime açık ve bireysel farklılıkları dikkate alan bir yapıyı temsil etmektedir. Bu modelde öğrenciler, birbirlerinden destek alarak öğrenme süreçlerini deneyimlemişlerdir. Bu deneyim sonucunda akranların çekinmeden birbirlerine soru sorma, birbirleriyle rahat etkileşim kurma gibi avantajlar yaşadığı görülmektedir. Bununla birlikte, bilgiyi aktaran akranın yeterlilik düzeyi, öğrenmenin doğruluğunu ve hızını doğrudan etkilemiştir. Özellikle “komutu yanlış veya yetersiz aktarma” durumlarının yaşanması, öğrenme sürecinde olumsuzluklara neden olmuştur. Bu durum akran öğretiminin etkili olması için yönlendirici rehberlik ya da ön eğitim gereksinimini ortaya koymaktadır. Benzer şekilde bazı katılımcıların akran öğretimi sırasında “bilgiçlik taslama” ya da grup içi hiyerarşi gibi olumsuz sosyal durumlarla karşılaştığı da dile getirilmiştir. Bu tür durumlar, iş birliğine dayalı öğrenme ortamlarında sıklıkla yaşanabilen ve öğrenme sürecini olumsuz etkileyebilen etkileşimsel engellerdendir (Yıldız & Kangalgil, 2014).

Tablo 3. Komut yöntemi ve akran öğretimi modelinin karşılaştırmalı analizi

Tema	Alt Kategori	Komutla Öğretim Yöntemi	Akran Öğretimi
Tekrar ve Öğrenme	Hareket Kalıcılığı	Fazla tekrar → Kalıcı öğrenme, ritmik ilerleme	Öğrenme süresi değişken tekrar az
	Yorgunluk	Fiziksel yorgunluk belirtildi	Daha az fiziksel yük
Motivasyon	Dikkat & Disiplin	Öğretmenin ses tonu, komutla disiplin sağlanması	Sosyal bağdan kaynaklı rahatlık, motivasyon farklılığı
	Aşamalı Öğretim	Parçadan bütüne sistemli teknik öğretim	Hatalı aktarımlar, akran yetersizliği
İletişim	Grup İçi Etkileşim	Dışsal kontrol → öğretmen merkezli	Çekinmeden soru sorma, destekleyici sosyal ortam
	Psikolojik Rahatlık	Ciddiyet ve otorite hakim	Eğlenceli, rahatlatıcı öğrenme ortamı

Araştırmamızın özgün katkısı, her iki öğretim yönteminin halk oyunları bağlamında kültürel aktarım, teknik gelişim ve sosyal öğrenme boyutlarıyla birlikte değerlendirilmiş olmasıdır. Daha önceki araştırmalarda bu yöntemlerin bireysel etkileri ele alınmış olsa da komut ve akran öğretiminin doğrudan karşılaştırmalı analizi, özellikle uygulamalı sanat ve beden eğitimi alanları için önemli bir yenilik sunmaktadır. Bu araştırmada gerçekleştirilen gözlem, komut yöntemi ile öğretimde disiplinin ve teknik

doğruluğun daha hızlı sağlandığı, ancak bu yöntemin öğrencinin öğrenmeye olan içsel motivasyonunu zamanla baskılayabileceğidir. Akran öğretimi ise her ne kadar bireysel hatalara açık bir model olsa da öğrenmeyi sosyal bir deneyim hâline getirerek, öğrencilerin derse olan ilgilerini ve bağlılıklarını artırabilmektedir.

Araştırmamızın bulgularına göre halk oyunları öğretiminde hareketlerin tekrar edilme sıklığı, öğrenme sürecini hızlandırmada önemli bir faktör olarak görülmüştür.

Öğrenciler, hareketlerin sık tekrar edilmesini, öğrenme sürecini destekleyen bir unsur olarak değerlendirmiştir. Bu durum, spor bilimleri alanında yapılan önceki araştırmalara paralellik göstermektedir. Örneğin, Yılmaz vd. (2005) tarafından yapılan araştırmada, beden eğitimi derslerinde kullanılan öğretim yöntemlerinin öğrencilerin öğrenme süreçleri üzerindeki etkileri incelenmiş ve tekrarlı öğretim stratejilerinin öğrenci başarısını artırdığı belirlenmiştir. Aynı şekilde, Gündüz vd. (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da fiziksel beceri gerektiren derslerde yapılan tekrarların, öğrenilen hareketlerin kalıcılığını artırdığı ortaya konmuştur.

Öğrencilerin en çok motive olduğu öğretim yöntemi incelendiğinde, komut yönteminin öne çıktığı görülmüştür. Komut yöntemi, öğrencilerin belirlenen talimatlara uymalarını sağlayarak ders sürecinde disiplinin korunmasına katkıda bulunmuştur. Özellikle spor bilimleri alanında yapılan araştırmalarda, komut yönteminin disiplin ve grup bütünlüğünü sağlama konusunda etkili bir öğretim modeli olduğu belirtilmektedir (Tamer ve Pulur, 2001). Aynı zamanda, katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgular, komut yönteminin otorite figürü olan öğretmen tarafından yürütülmesinin öğrencilerin motivasyonunu artırdığı yönündedir. Bu durum, Şirinkan ve Erciş (2009) tarafından yapılan araştırma ile örtüşmektedir. Araştırmada, öğretmen merkezli öğretim yöntemlerinin, öğrenci motivasyonu ve disiplin üzerinde olumlu etkiler yarattığı ifade edilmiştir. Ancak geleneksel yöntemlerin uzun vadede öğrencinin merak duygusunu ve öğrenmeye yönelik bağımsızlık kazanmasını engelleyebileceği de belirtilmiştir (Gündüz vd., 2019).

Araştırmanın bir diğer önemli bulgusu, komut yöntemi ile akran öğretimi arasındaki farkların öğrenci niteliğiyle ilişkili olmasıdır. Öğrenciler, komut yöntemiyle öğretimde hareketleri daha doğru ve eksiksiz öğrenebildiklerini ifade ederken akran öğretimi sürecinde bazı öğrencilerin yeterli seviyede bilgi sahibi olmaması nedeniyle öğretimin zaman zaman sekteye uğradığını belirtmiştir. Bu bulgu, Balcı (2023) tarafından yapılan araştırmayla da desteklenmektedir. Söz konusu araştırmada, akran öğretiminin etkili olabilmesi için öğretici rolünü üstlenen öğrencilerin konuya hâkim olması gerektiği vurgulanmıştır. Benzer şekilde, Doğanay (2007) tarafından yapılan araştırmada da akran öğretiminin etkili olabilmesi için akran öğretici rolündeki öğrencilerin belirli bir eğitimden geçmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu noktada, akran öğretiminin verimliliğini artırabilmek için önceden belirlenmiş bir yapılandırılmış program dâhilinde uygulanmasının önemli olduğu söylenebilir.

Halk oyunları dersinin öğrenme deneyimleri incelendiğinde, öğrencilerin dersi eğlenceli buldukları ve öğrenme sürecinden keyif aldıkları ortaya çıkmıştır. Bu bulgu, halk oyunlarının kültürel bir değer olarak öğrenilmesinin öğrencilere sosyal ve duygusal faydalar sağladığını gösteren önceki araştırmalarla da paralellik göstermektedir. Uslu (2013) tarafından yapılan araştırmada, halk oyunları derslerinin öğrencilerin sosyal etkileşimlerini artırdığı ve psikososyal gelişimlerine katkı sağladığı ifade edilmiştir. Ayrıca, halk oyunlarının bireylerin kültürel kimliklerini güçlendirmede önemli bir araç olduğu ve grup içerisinde aidiyet hissini artırdığı belirtilmiştir (Uslu, 2013).

Teknik öğretimi açısından, öğrencilerin hareketleri aşama aşama öğrenmesinin, öğrenme sürecini kolaylaştırdığı görülmüştür. Bu bulgu, Büyüköztürk vd. (2022) tarafından yapılan araştırmada vurgulanan “kademeli öğretim” stratejisiyle örtüşmektedir. Özellikle, karmaşık fiziksel becerilerin öğretiminde, hareketlerin küçük bileşenlere ayrılarak öğretilmesinin öğrencilerin kavrayışını artırdığı ve hata yapma oranını düşürdüğü belirtilmektedir. Aynı şekilde, Özyürek vd. (2015) tarafından yapılan araştırmada da fiziksel beceri öğretiminde kademeli öğrenme stratejilerinin, öğrenci başarısını ve öğrenme sürecine katılımı artırdığı vurgulanmıştır.

Araştırmada akran öğretiminin avantaj ve dezavantajları da ele alınmıştır. Bulgular, akran öğretiminin bireysel öğrenmeyi teşvik etmesine rağmen, grup içi disiplinin sağlanmasında bazı zorluklar yaşandığını göstermektedir. Akran öğretiminde karşılaşılan en büyük sorunlardan biri, öğrenciler arasındaki bilgi düzeyi farkının, öğretim sürecini olumsuz etkileyebilmesidir. Öğrencilerin birbirlerine rehberlik ettiği öğrenme süreçlerinde, deneyimli öğrencilerin kendilerini lider olarak görmesi ve otorite kurmaya çalışması, grup içi iletişim sorunlarına neden olabilmektedir (Alemlu, 2020). Benzer şekilde, Çelik vd. (2020) tarafından yapılan araştırmada, akran öğretiminin etkili olabilmesi için öğrenciler arasında güçlü bir iş birliği kültürünün oluşturulması gerektiği belirtilmiştir.

Komut öğretiminin avantajlarına bakıldığında, araştırma bulgularına göre en belirgin faydanın sınıf düzenini sağlaması olduğu görülmüştür. Bu bulgu, Tamer ve Pulur (2001) tarafından yapılan araştırmada ortaya konan “uygulanabilirlik” kodu ile örtüşmektedir. Öğrencilerin belirli komutlara göre hareket etmesi, özellikle grup halinde yapılan fiziksel aktivitelerde senkronizasyonu artırmaktadır. Öte yandan, komut öğretiminin dezavantajları arasında, uzun süreli kullanımında öğrencilerin bağımsız öğrenme becerilerini kısıtlayabilmesi bulunmaktadır. Bu bağlamda, spor bilimleri alanında yapılan araştırmalar, öğretim yöntemlerinin dengeli bir şekilde uygulanmasının öğrenme sürecini destekleyebileceğini göstermektedir (Güven ve Demirhan, 2006).

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma, halk oyunları öğretiminde komut yöntemi ile akran öğretiminin öğrenci başarısı, motivasyonu ve öğrenme deneyimleri üzerindeki etkilerini karşılaştırmayı amaçlamıştır. Araştırma bulguları, halk oyunları dersinde hareketlerin tekrar edilme sıklığının öğrenme sürecini hızlandırmada önemli bir etken olduğunu göstermektedir. Öğrenciler, tekrar sayısının artmasının öğrenmelerine olumlu katkı sağladığını belirtmiştir. Bununla birlikte, bazı öğrenciler fazla tekrarın fiziksel yorgunluğa neden olduğunu ifade etmiştir. Bulgular, öğrencilerin en çok motive olduğu öğretim yönteminin komut yöntemi olduğunu ortaya koymuştur. Komut yönteminin disiplin sağlama, odaklanmayı artırma ve hareketleri daha düzenli bir şekilde öğretme konusunda etkili olduğu belirlenmiştir. Komut yöntemi ile öğrencilerin belirlenen talimatlara daha fazla dikkat ettiği ve dersin akışının daha sistematik olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrenciler, komut yöntemi ile akran öğretimi arasındaki temel farkların, öğrenme sürecinin niteliğiyle ilişkili olduğunu ifade etmiştir. Komut yönteminde öğretmen tarafından yönlendirme yapıldığı için öğrencilerin hareketleri daha doğru ve senkronize bir şekilde

öğrenebildiği belirlenmiştir. Akran öğretimi ise öğrencilere daha sosyal ve samimi bir öğrenme ortamı sunarak öğrenmeyi desteklemiştir. Ancak, akran öğretiminin bazı öğrenciler için dezavantaj oluşturduğu görülmüştür. Özellikle, öğrenciler arasında bilgi seviyesindeki farklılıklar, öğretim sürecinin zaman zaman aksamasına neden olmuştur. Akran öğretimi sürecinde bazı öğrencilerin rehberlik konusunda yetersiz kalması, hareketlerin doğru uygulanmasını zorlaştırmıştır. Bununla birlikte, öğrencilerin birbiriyle daha rahat iletişim kurması ve hata yapmaktan çekinmemesi, akran öğretiminin olumlu yönleri arasında yer almıştır.

Araştırma kapsamında, halk oyunları dersinin öğrenciler tarafından eğlenceli bulunduğu ve dersin sosyal etkileşim açısından olumlu katkılar sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler, halk oyunları dersini kültürel bir kazanım olarak görmekte ve ders sürecinden keyif aldıklarını belirtmektedir. Ayrıca, hareketlerin aşamalı olarak öğretilmesinin öğrenme sürecini kolaylaştırdığı ifade edilmiştir. Basamaklı öğretim modelinin, öğrencilerin hareketleri daha iyi kavramalarına ve öğrenme sürecini daha yapılandırılmış bir şekilde deneyimlemelerine katkı sağladığı görülmüştür.

Akran öğretiminin avantajları arasında iş birliği ve sosyal öğrenme öne çıkarken dezavantajları arasında grup içi disiplinsizlik ve bilgi eksikliğinin öğretim sürecini olumsuz etkileyebileceği görülmüştür. Komut yöntemi ise özellikle grup halinde yapılan fiziksel aktivitelerde daha fazla düzen ve senkronizasyon sağlayarak öğrencilerin eş zamanlı hareket etmelerine yardımcı olmuştur. Bunun yanı sıra komutla öğretim yöntemi ile ders işlenen sınıflarda öğrencilerin dikkatini toplamının daha kolay olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin, öğretmenin yönlendirmesiyle hareketleri daha iyi kavrayabildiği ve hata oranının daha düşük olduğu görülmüştür.

Genel olarak araştırmanın sonuçları, halk oyunları öğretiminde her iki yöntemin de kendine özgü avantajlar sunduğunu göstermektedir. Komut yöntemi, disiplinli ve sistematik bir öğrenme süreci sağlarken akran öğretimi öğrencilerin birbiriyle daha etkileşimli bir öğrenme deneyimi yaşamasına katkıda bulunmuştur. Ancak, akran öğretiminin etkili olabilmesi için öğrenci gruplarının iyi planlanması ve öğretici öğrencilerin yeterli bilgiye sahip olması gerekmektedir. Bu araştırma, halk oyunları öğretiminde kullanılan yöntemlerin öğrenci başarısı üzerindeki etkilerini anlamaya yönelik önemli veriler sunmuş ve gelecekte bu alanda yapılacak araştırmalara ışık tutabilecek bulgular ortaya koymuştur. Gelecekteki araştırmalar, her iki yöntemin karma bir model içinde nasıl daha etkili hale getirilebileceğine odaklanabilir ve farklı öğrenci gruplarıyla uygulamalar yapılarak yöntemlerin uzun vadeli etkileri incelenebilir. Ayrıca farklı branşlarda farklı yaş gruplarıyla da uygulanabilir.

Bu bağlamda, araştırmanın bulgularına dayalı olarak geliştirilen öneriler aşağıda sunulmuştur:

Karma öğretim modeli geliştirilmelidir. Hem komut hem de akran öğretimi yöntemlerinin avantajlarından yararlanmak adına, halk oyunları öğretiminde bu iki yöntemi harmanlayan bir “karma öğretim modeli” geliştirilmelidir. Örneğin, dersin ilk aşamalarında komut yöntemi ile temel

hareketler öğretilir, ardından pekiştirme ve uygulama aşamalarında akran öğretimine geçilerek öğrencilerin birbiriyle iletişim kurarak öğrenme sürecine katılımları sağlanabilir.

Akran eğitici seçiminde yeterlilik esas alınmalıdır. Akran öğretiminin etkili olabilmesi için öğretici konumundaki öğrencilerin teknik bilgi ve öğretme becerileri yönünden eğitilmesi sağlanmalıdır. Bu doğrultuda öğretmenler, ders öncesi kısa bir “öğretici öğrenci oryantasyonu” ile bu öğrencilere rehberlik edebilir.

Ders içi dinamik takip edilmelidir. Akran öğretimi sırasında oluşabilecek bilgi eksiklikleri ve grup içi iletişim sorunları, öğretmen tarafından yakından izlenmeli ve gerektiğinde öğretim sürecine müdahale edilerek yönlendirme yapılmalıdır. Özellikle iletişim becerileri zayıf veya baskın karakterli öğrencilerin gruplardaki rol dağılımları gözden geçirilmelidir.

Tekrar sayıları bireysel farklılıklara göre esnekleştirilmelidir. Komut yöntemi ile yapılan öğretimlerde tekrar sayısı, tüm öğrenciler için aynı düzeyde tutulmamalı; öğrencilerin fiziksel dayanıklılığına, öğrenme hızına ve motivasyon düzeyine göre farklılaştırılmış tekrar stratejileri kullanılmalıdır.

Yöntem seçiminde içeriğin niteliği dikkate alınmalıdır. Zeybek gibi belirli bir bölgeye ait ve yüksek düzeyde ritim koordinasyonu gerektiren halk oyunlarının öğretiminde, komut yönteminin ilk etapta tercih edilmesi, buna karşılık daha basit yapıları ve sosyal uyum ön planda olan oyunlarda akran öğretimine ağırlık verilmesi önerilir.

Öğrencilerin geri bildirimleri sürece dahil edilmelidir. Öğrencilerin ders sonrasında hem yöntemlere hem de kendi öğrenme deneyimlerine yönelik görüşleri alınmalı, bu veriler bir sonraki ders planlamalarında öğretmene yön verici nitelikte değerlendirilmelidir. Bu sayede öğrencilerin öğrenmeye yönelik içsel motivasyonları artarken öğretim süreci daha demokratik ve katılımcı bir yapıya kavuşacaktır.

Farklı branş ve yaş gruplarında uygulamalar artırılmalıdır. Bu çalışmada elde edilen bulgular, yalnızca halk oyunları alanına değil aynı zamanda diğer uygulamalı alanlara da aktarılabilir niteliktedir. Bu nedenle önerilen karma modelin, beden eğitimi, ritim-dans eğitimi, yaratıcı drama gibi derslerde de farklı yaş gruplarıyla uygulanarak etkinliği test edilmelidir.

Uzun vadeli etkiler araştırılmalıdır. Bu araştırma kısa dönemli bir öğretim sürecine odaklanmıştır. Gelecekte yapılacak araştırmalar, yöntemlerin öğrencilerin kültürel kimlik gelişimi, takım çalışmasına yatkınlığı ve sosyal-duygusal öğrenmeleri üzerindeki uzun vadeli etkilerini izlemeli ve karşılaştırmalı tasarımlar kullanılmalıdır.

Etik Metni: Bu makalede araştırma sürecinde, dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma yayın etiği kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü sorumluluk yazarlara aittir. 07.09.2023 tarihli ve 10 nolu toplantı ve 1 nolu karar sayısı ile Kastamonu Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurul onayı alınmıştır.

Çıkar Çatışması: Bu çalışmada yazarlar arasında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Oranı: Bu çalışmada bütün yazarların katkı oranları eşittir.

Kaynaklar

- Akış, S. (2024). Türk halk oyunlarında taklit unsuruna dair notlar. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (Ö14)*, 841–852. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1455640>
- Alemu, M. (2020). Improving secondary school students physics achievement using reciprocal peer tutoring: A multi-level quasi-experimental study. *EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 16(4), 1-14.
- Alp, H. (2018). Katılım stili ile işlenen beden eğitimi ve spor derslerinin öğrencilerin sürekli kaygı düzeyine etkisinin incelenmesi. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 113-120.
- Atlı, K. (2017). *Beden eğitimi ve spor derslerinde fiziksel etkinlik kartları uygulamaları ile yürütülen akran öğretimi modeline ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Balcı, T. (2023). *Akran öğretim modelinin öğretim stilleri bilgi düzeyi, pedagojik inanç ve mikro öğretim uygulamalarına etkisi: beden eğitimi öğretmen adaylarına yönelik çalışma* (Doktora Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Buyrukoğlu, E., Karademir, M. B., & Yetkin, M. (2024). Halk oyunları oynayan bireylerin halk oyunlarına yönelik tutumlarının incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 170–181. <https://doi.org/10.38021/asbid.1388421>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2022). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (32.Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çakmak Otluoğlu, K. Ö., Kurt Yılmaz, B., & Sürgevil Dalkılıç O. (2021). Covid-19 Döneminde akademisyen annelerin iş-yaşam deneyimlerini anlamak: nitel bir araştırma. *KADEM Kadın Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 13-52.
- Çelik, H., Baykal, N. B., & Memur, H. N. K. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 379-406.
- Doğanay, A. (2007). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Ercan, A. M., & Hançer, A. (2024). Türkiye Halk Oyunları Federasyonunun kurulmasında Dr. Hasan Basri Öngel'in katkıları. *Asia Minor Studies*, 12(2), 190–197. <https://doi.org/10.17067/asm.1501297>.
- Gündüz, N., Güler, D., Güler, Y., & Yıldırım, M. (2019). Spor kaya tırmanışında akran öğretim modelinin uygulamalarına yönelik aday öğretmen ve akran öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *Sportmetre*, 17(2), 163-176.
- Güven, B., & Demirhan, G. (2006). Beden eğitimi öğretiminin sınıf yönetiminin öğretmen davranışlı boyutuna ilişkin görüşleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17(4), 158-172.
- Karabacak, E. (2024a). Halk oyuncularında imgeleme uygulamaları ile başarı motivasyonu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 14–32.
- Karabacak, E. (2024b). Halk oyunları sporcularının algıladıkları antrenör davranışlarının incelenmesi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 191–200.
- Karabulut, E. O., & Altun Ekiz, M. (2024). Halk oyuncuların öz yeterliklerinin ve problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 8–19.
- Karabulut, E. O., & Bozkuş, T. (2024). Milli değerler kazanımında sosyal ve kültürel faaliyetler; halk oyunlarının etkisi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 31–42.
- Köktan, D., & Adıgüzel, Ö. (2024). Dans, drama ve eylem: Türk halk danslarının öğretiminde yaratıcı drama yöntemi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 19(1), 59–88.
- Kuş, D., & Alıncak, F. (2024). Geleneksel Türk halk oyuncularında görülen sakatlık tiplerinin incelenmesi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(2), 108–125.
- Küçük, İ. E., Acet, C., & Alptekin, E. (2024). Türk halk oyunları, dans terapisi ve halk hekimliği kavramları arasındaki ilişkiler. *Eurasian Journal of Music and Dance*, (25), 311–321. <https://doi.org/10.31722/ejmd.1366881>.
- Mirzeoğlu, A. D. (2017). *Model temelli beden eğitimi öğretimi*. Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi.
- Özyürek, A., Özkan, İ., Begde, Z., & Yavuz, F. N. (2015). Okul öncesi dönemde beden eğitimi ve spor. *International Journal of Science Culture and Sport*, (3), 479–488.
- Sözbilir, M., Gül, Ş., Okçu, B., Yazıcı, F., Kızılaslan, A., Zorluoğlu, S.L. ve Atila, G. (2015). Görme yetersizliği olan öğrencilere yönelik fen eğitimi araştırmalarında eğilimler. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 218-241.
- Şirinkan, A., & Erciş, S. (2009). İlköğretim okullarındaki beden eğitimi ve spor derslerinde uygulanan öğretim yöntemleri ve ölçme-değerlendirme kriterlerinin araştırılması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 184-189.
- Tamer, K., & Pulur, A. (2001). *Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri*. Ankara: Kozan Ofset Mat. San. ve Tic. Ltd. Ş.
- Turan, Z. (2024). Türk halk oyunları yarışma sporcularının zihinsel dayanıklılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Türk Spor ve Egzersiz Dergisi*, 26(3), 498–510. <https://doi.org/10.15314/tsed.1471522>.
- Uslu, M. (2013). Halk oyunları çalışmalarının üniversite öğrencilerinin psiko-sosyal gelişimlerine etkisi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (39), 1-15.
- Ünver, C., & Konuk, M. (2024). Karaman halk oyunları ve yöresel kıyafetlerinin süslemeleri üzerine bir inceleme. *Art-e Sanat Dergisi*, 16(32), 1063–1087. <https://doi.org/10.21602/sduarte.1366716>.
- Yıldız, E., & Kangalgil, M. (2014). Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki yeterlikleri ve kullandıkları öğretim yöntemleri ile ilgili görüşlerin incelenmesi. *Pamukkale Journal of Sport Science*, 5(1), 61-76.
- Yılmaz, L. S., İnce, M. L., Kirazcı, S., & Çiçek S. (2005). Beden eğitimi öğretmenlerinin zaman yönetimi davranışları ve kullandıkları öğretim yöntemleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Dergisi*, 10(2), 3-10.

EXTENDED ABSTRACT

Purpose of the Study

The aim of the research is to reveal whether the teaching methods and models used in the process of developing the skills of the students taking folk dances course facilitate learning in line with the students' opinions.

Research Problems

Although it is now recommended to use current teaching models in physical education and sports, the methods and models to be used for some branches may be limited. Because every method and model may not be suitable for teaching every sport branch. It was tried to determine how much benefit the two methods used in teaching movement in folk dances lesson provide to the students. For this reason, the problem of the research is, do the command teaching method and peer teaching models used in folk dances contribute to learning? It is to seek an answer to the question.

Literature Review

As in many areas of education, different teaching models and methods are used in physical education and sports, including teacher-centered and student-centered methods. Teacher-centered methods include command, drill, pair work, self-monitoring, and participation, while student-centered approaches include a variety of methods such as peer teaching, the sport education model, and the tactical game model. These different models are used to provide effective learning in lessons in accordance with the different learning styles and needs of students (Özyürek et al., 2015). Within the scope of the research, the command teaching method, which is a teacher-centered method, and the peer teaching model, which is a student-centered approach, were applied in the folk-dance lesson. The command teaching method is a learning method in which the teacher plays a central role and the teacher makes all decisions. In this method, the students' task is to follow and implement the teacher's instructions. When the teacher tells the students to do a certain movement or task, he/she states the instructions clearly and can make corrections by observing the students' actions. In this method, the teacher's instructions are a guide

that determines the students' actions (Tamer &Pulur, 2001). The peer teaching model has recently come to the fore as an active learning method in the literature. According to the findings of Balci's (2003) study, it was observed that the participants in the focus groups generally had a positive attitude towards peer teaching and adopted a learner-centered approach.

Methods

The research was designed as phenomenological research from qualitative research methods. A total of 13 students, 6 female and 7 males, studying in the department of physical education and sports teaching and taking a folk dances course were included in the study. In this study, the criteria were that the students included in the sample were studying in the 4th grade of physical education and sports teaching and taking the compulsory folk dances course. In the study, a semi-structured interview form prepared by the researchers and finalized by taking expert opinion was used as a data collection tool. In addition, observation, field notes, researcher and participant diaries were also used as data collection tools.

Result and Conclusions

This study aimed to compare the effects of the command method and peer instruction on student achievement, motivation, and learning experiences in folk dance teaching. The findings of the study show that the frequency of repetition of movements in folk dance lessons is an important factor in accelerating the learning process. Students stated that increasing the number of repetitions contributed positively to their learning. However, some students stated that too many repetitions caused physical fatigue. The findings revealed that the instructional method that students were most motivated by was the command method. The command method was found to be effective in providing discipline, increasing focus, and teaching the movements in a more organized way. It was concluded that with the command method, students paid more attention to the instructions, and the flow of the lesson was more systematic.